

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1)ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΠΕ07	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εργαστήριο: Ποιοτική Μεθοδολογία στη Μελέτη των Εξαρτήσεων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Εισηγήσεις, εργαστηριακές ασκήσεις ερευνητικού σχεδιασμού, ασκήσεις μεθόδων συλλογής και ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων, επεξεργασία ευρημάτων, συγγραφή ερευνητικής αναφοράς ποιοτικής μελέτης και ερευνητικού πρωτοκόλλου προς την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας Έρευνας .	3	5,0	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>	3	5.0	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης, γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Ανάπτυξη δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Δεν απαιτείται		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=925		

(2)ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Πρόκειται για ένα εργαστηριακού τύπου μάθημα πρακτικής εκπαίδευσης για τους/τις μεταπτυχιακούς φοιτητές/-τριες, προκειμένου να αποκτήσουν τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την ποιοτική έρευνα σε ζητήματα χρήσης, κατάχρησης ουσιών, και εθισμού. Παρέχει τις προαπαιτούμενες γνώσεις, προωθεί την εξειδίκευση και θέτει τις προδιαγραφές που είναι απαραίτητες για την εκπόνηση της διπλωματικής τους εργασίας καθώς και ερευνών που ενδεχομένως διεξάγουν στο μέλλον.

Εκτιμώντας την πολυπλοκότητα και τις απαιτήσεις που σχετίζονται με τη διεξαγωγή μιας αξιόπιστης ποιοτικής έρευνας, στο τέλος του εργαστηριακού μαθήματος οι φοιτητές/-τριες αναμένεται:

- να έχουν κατανοήσει τα κύρια χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας και το επιστημολογικό της υπόβαθρο,
- να έχουν ευαισθητοποιηθεί στα ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας της ποιοτικής έρευνας,
- να κατέχουν τη γνώση του πώς να σχεδιάσουν και να διεξαγάγουν μια ποιοτική έρευνα, σύμφωνα με τους κώδικες δεοντολογίας,
- να έχουν κατανοήσει τις κυριότερες θεωρίες στις οποίες βασίζεται μια ποιοτική έρευνα, τα κοινά αλλά και διακριτά γνωρίσματά τους, τις επιμέρους παραδόσεις της ποιοτικής έρευνας (αφηγηματική προσέγγιση, φαινομενολογία, θεματική ανάλυση, ανάλυση λόγου και οπτικές μέθοδοι) και να έχουν εκτιμήσει τα πλεονεκτήματα και τους περιορισμούς τους στην ερευνητική διαδικασία,
- να έχουν αναπτύξει δεξιότητες στην εκπόνηση του ερευνητικού σχεδιασμού, της συλλογής δεδομένων, της ανάλυσης και της στρατηγικής συγγραφής μιας ερευνητικής εργασίας βασισμένης στην ποιοτική έρευνα,
- και να έχουν εξοικειωθεί με δημοσιευμένα ερευνητικά άρθρα και μελέτες που λειτουργούν ως υπόδειγμα θεωρητικών, μεθοδολογικών και εμπειρικών ευρημάτων στην ποιοτική μελέτη της χρήσης ουσιών και του εθισμού.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

*Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
Λήψη αποφάσεων
Αυτόνομη εργασία
Ομαδική εργασία
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών*

*Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
.....
Άλλες...
.....*

- Σχεδιασμός και διαχείριση ερευνητικών εργασιών εφαρμόζοντας την ποιοτική μεθοδολογία έρευνας
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και σε θέματα φύλου.
- Ικανότητα λήψης αποφάσεων
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Βασικός σκοπός του Εργαστηρίου είναι η εμβάθυνση των μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών στην ποιοτική ερευνητική από τη σύλληψη, τον σχεδιασμό και τις διαδικασίες συλλογής δεδομένων έως

την ανάλυση και τη συγγραφή. Θα εξεταστούν ζητήματα που αφορούν στον σχεδιασμό της ποιοτικής έρευνας και στον ρόλο της θεωρίας κατά τη διαδικασία του ερευνητικού σχεδιασμού.

Αφού λάβει χώρα μια επισκόπηση των βασικών επιστημολογικών αρχών της ποιοτικής έρευνας, θα εξεταστούν λεπτομερώς τα ζητήματα του ερευνητικού σχεδιασμού. Στη συνέχεια, θα δοθεί έμφαση στην καλλιέργεια και ανάπτυξη των δεξιοτήτων και ικανοτήτων των φοιτητών/τριών, μέσω διαλέξεων, ομαδικών και ατομικών εργασιών και πρακτικής εξάσκησης στις μεθόδους συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιούνται συνήθως στην ποιοτική έρευνα - όπως είναι η παρατήρηση, η συνέντευξη, η ομάδα εστίασης και η χρήση γραπτών τεκμηρίων. Τέλος, οι φοιτητές/-τριες θα κληθούν να αναλάβουν την εκπόνηση ενός «πilotικού ερευνητικού πρωτοκόλλου», δοκιμάζοντας τις δεξιότητές τους σχετικά με τη συλλογή και την ανάλυση ποιοτικών δεδομένων. Μετά τη λήξη του Εργαστηρίου οι φοιτητές/-τριες θα είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητές τους στην ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας τους και ευρύτερα στη διερεύνηση της χρήσης και κατάχρησης ουσιών και εθισμού.

Περίγραμμα διαλέξεων και εργαστηριακών ασκήσεων

1. Επιστημολογικές βάσεις και θεμελιώδεις θεωρίες της ποιοτικής έρευνας: Γιατί και πώς διεξάγεται η ποιοτική έρευνα
2. Το ερευνητικό σχέδιο: ερευνητικά ερωτήματα και η σύνταξη μιας ερευνητικής πρότασης
3. Ερευνητικές Τεχνικές: παρατήρηση και συνέντευξη
4. Το ερευνητικό σχέδιο: δεοντολογία και αναστοχαστικότητα
5. Η ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων
6. Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων: Θεματική Ανάλυση
7. Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων: Αφηγηματική Ανάλυση
8. Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων: Ερμηνευτική Φαινομενολογική Ανάλυση
9. Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων: Ανάλυση Λόγου
10. Οπτικές Μέθοδοι
11. Αναλυτική σύνθεση: συμπίκνωση, διαμόρφωση, ενοποίηση
12. Συγγραφή εργασίας που βασίζεται σε ποιοτική έρευνα
13. Συγγραφή έργου που βασίζεται σε ποιοτική έρευνα

(4)ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i></p>	Πρόσωπο με πρόσωπο	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	Χρήση ψηφιακών πηγών πληροφόρησης (μέσω του e-learn), παρακολούθηση video και χρήση PowerPoint.	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i></p> <p><i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i></p>	<p>Δραστηριότητα</p> <p>Διαδραστική διδασκαλία σε συνδυασμό με ασκήσεις εφαρμογής των μεθόδων ποιοτικής έρευνας με φροντιστηριακή επίβλεψη, ημερολόγιο αναστοχασμού</p> <p>Εκπόνηση ποιοτικής μελέτης: ομαδική μελέτη και άσκηση πεδίου και συγγραφή εργασίας</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p> <p>39 ώρες (13 διαλέξεις x 3 ώρες) – 1,56 ECTS</p> <p>60 ώρες – 2,40 ECTS</p>

	Συγγραφή ατομικής αίτησης πρωτοκόλλου έρευνας προς την ΕΗΔΕ	25 ώρες – 1,00 ECTS
	Σύνολο Μαθήματος	124 ώρες – 4.96 ECTS
<p align="center">ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p><i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i></p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Η αξιολόγηση θα περιλαμβάνει: (α) ερευνητικό πρωτόκολλο ποιοτικής έρευνας στην κοινότητα (ομαδική εργασία, 20% τελικής βαθμολογίας), (β) συμμετοχή στις ασκήσεις του Εργαστηρίου (20% της τελικής βαθμολογίας) (γ) συγγραφή ερευνητικής εργασίας μιας πιλοτικής ποιοτικής μελέτης στην κοινότητα (ομαδική εργασία, 60 % τελικής βαθμολογίας).</p> <p>Όσον αφορά στο (α), κριτήρια αξιολόγησης θα αποτελέσουν:</p> <p>(i) η επάρκεια στην ανάπτυξη των απαραίτητων βημάτων οργάνωσης της πιλοτικής ποιοτικής μελέτης στην κοινότητα. (ii) ο βαθμός υλοποίησης της πιλοτικής μελέτης (iii) η εφαρμογή των κατάλληλων δεξιοτήτων που διδάχθηκαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος, για να περιγράψουν τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων και για να αναπτύξουν μια εννοιολογική ερμηνεία των αυτών (iv) η απεικόνιση και σύνδεση των αποτελεσμάτων με σαφή και ακαδημαϊκό τρόπο (v) η σαφήνεια στη διατύπωση των τελικών συμπερασμάτων και η σύνδεσή τους με τη βιβλιογραφία</p> <p>Όσον αφορά στο (β) και (γ), οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες θα αξιολογηθούν με βάση τα εξής κριτήρια:</p> <p>(i) τη συμμετοχή τους στις συζητήσεις στην τάξη, (ii) τα ενδιάμεσα αποτελέσματα στις ασκήσεις και (iii) την επάρκεια της αίτησής τους προς την ΕΗΔΕ.</p>	

(5)ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bazeley P. (2013). *Qualitative data analysis: practical strategies*. London: Sage.
- Bingham, A. J. (2023). From Data Management to Actionable Findings: A Five-Phase Process of Qualitative Data Analysis. *International Journal of Qualitative Methods*, 22. <https://doi.org/10.1177/16094069231183620>
- Braun, V. & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research*. London: Sage.
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), 589-597. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2019.1628806>
- Bryman, A. (2016). *Social research methods* (5th Edition). Oxford: Oxford University Press.
- Clarke, V., & Braun, V. (2018). Using thematic analysis in counselling and psychotherapy research: A critical reflection. *Counselling & Psychotherapy Research*, 18(2), 107-110. <https://doi.org/10.1002/capr.12165>
- Flick, U. (2017). *Εισαγωγή στην ποιοτική έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.

- Glesne, C. (2017). Η ποιοτική έρευνα. Οδηγός για νέους επιστήμονες. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Josselson, R. (2013). *Interviewing for qualitative research. A relational approach*. NY: Guilford press.
- Josselson, R. & Hammack, P. L. (2021). *Essentials of narrative analysis*. Washington, DC.: American Psychological Association.
- Miller, P. G., Strang, J., Miller, P. M. (2010). *Addiction research methods*. NY: John Wiley & Sons.
- Pink, S. (2012). *Advances in Visual Methodologies*. London: Sage.
- Rance, J., Gray, R., & Hopwood, M. (2017). "Why Am I the Way I Am?" Narrative Work in the Context of Stigmatized Identities. *Qualitative health research*, 27(14), 2222–2232.
<https://doi.org/10.1177/1049732317728915>
- Smith, J., Flowers, P. & Larkin, M. (2021). *Interpretative Phenomenological Analysis Theory, Method and Research* (2nd ed.). SAGE Publications Ltd.
- Weegmann, M. (2010), "Just a story? Narrative approaches to addiction and recovery", [Drugs and Alcohol Today](https://doi.org/10.5042/daat.2010.0468), Vol. 10 No. 3, pp. 29-36. <https://doi.org/10.5042/daat.2010.0468>
- Willig, C. (2015). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στην Ψυχολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:
- Επιλεγμένα επιστημονικά άρθρα που έχουν αναρτηθεί στο e-learn από επιστημονικά περιοδικά που εστιάζουν στις εξαρτήσεις και την ποιοτική έρευνα (π.χ., Current Narratives, Discourse Studies, Journal of Phenomenological Psychology, Phenomenology & Practice, Phenomenology & the Cognitive Sciences, Qualitative Psychology, Qualitative Research in Psychology)